

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 855 din 21 decembrie 2010

HOTĂRÂREA
din 29 iulie 2008,
definitivă la 1 decembrie 2008,
în Cauza Mitrea împotriva României
(Cererea nr. 26.105/03)

În Cauza Mitrea împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Ann Power, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 8 iulie 2008,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 26.105/03) împotriva României introdusă în fața Curții conform art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*) de către un cetățean român, domnul Augustin Mitrea (*reclamantul*), la data de 11 iulie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul Vasile Florin Fericean, avocat în Baia Mare. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La data de 6 noiembrie 2007, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea privind pretinsa încălcare a dreptului reclamantului la un proces echitabil ca urmare a desființării, într-o cale extraordinară de atac, a unei hotărâri judecătorești definitive și executorii, favorabilă acestuia. De asemenea, Curtea a decis să examineze în același timp admisibilitatea și temeinicia cererii (art. 29 § 3 din Regulamentul Curții).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în 1934 și locuiește la Baia Mare.

A. Procedura împotriva societății I.W.

5. La data de 1 aprilie 2002, Tribunalul Maramureș a obligat societatea I.W., fostul angajator al reclamantului, să îl reîncadreze pe acesta pe postul său și să îi plătească despăgubiri. Această hotărâre a devenit definitivă.

Totuși, la data de 30 septembrie 2002, aceeași instanță a admis cererea societății I.W. și a anulat decizia din data de 1 aprilie 2002 (contestație în anulare). Instanța a reexaminat cauza și a respins acțiunea inițială a reclamantului.

Decizia din data de 30 septembrie 2002 a fost redactată la data de 28 octombrie 2002 și dactilografiată la data de 30 octombrie 2002. În conformitate cu dispozițiile procedurale, ea nu a fost comunicată părților.

6. La data de 18 decembrie 2002, reclamantul a solicitat procurorului general să introducă o cerere la Curtea Supremă de Justiție în vederea casării deciziei din data de 30 septembrie 2002 (recurs în anulare). La data de 20 martie 2003, procurorul general a decis să nu dea curs solicitării reclamantului.

B. Procedura împotriva societății M.

7. Printr-o sentință din data de 3 februarie 2000, confirmată printr-o decizie definitivă a Tribunalului Maramureș din data de 18 mai 2000, fostul angajator al reclamantului, o societate numită M., a fost obligat să îi elibereze reclamantului cartea de muncă și să îi plătească 100.000 lei românești vechi (ROL) cu titlu de cheltuieli de judecată.

8. La o dată nespecificată, reclamantul a formulat o cerere adresată Judecătoriei Baia Mare pentru executarea silită a acestei sentințe. În apărare, societatea M. a susținut că nu mai deținea cartea de muncă a reclamantului și că doar angajatorul cel mai recent (I.W.) era în măsură să elibereze o copie a acesteia.

9. La data de 15 februarie 2002 cererea reclamantului a fost respinsă. Instanța a reținut, în special, că faptele cauzei confirmau că era imposibil din punct de vedere obiectiv pentru societatea M. să îi elibereze reclamantului cartea sa de muncă, întrucât documentul nu se mai afla în posesia acesteia.

10. Apelul reclamantului a fost admis de Tribunalul Maramureș printr-o decizie definitivă din 17 iunie 2002, modificată la data de 12 septembrie 2002. Tribunalul Maramureș a obligat societatea M. la plata de daune cominatorii de 350.000 ROL pe zi de întârziere, începând cu data de 3 februarie 2000 până la executare, și a dispus ca aceasta să îi plătească reclamantului 5.712.000 ROL cu titlu de cheltuieli de judecată. După ce a analizat argumentele utilizate de judecătorie pentru a se pronunța în favoarea debitorului, instanța de apel a stabilit, în special, că: Fiind pronunțată o hotărâre irevocabilă având ca obiect obligația de a face, respectiv obligarea pârâtei [compania M.] de a elibera reclamantului carnetul de muncă, nu interesează piedicile la executarea acestei hotărâri, la care face referiri instanța fondului.

11. La data de 10 martie 2003, societatea M. a introdus la Tribunalul Maramureș o contestație în anulare a deciziei din 17 iunie 2002, cu motivarea că Tribunalul Maramureș nu analizase dovezile care confirmau imposibilitatea sa de executare.

12. Reclamantul a susținut că societatea M. nu avea locus standi pentru a introduce o contestație în anulare, deoarece această procedură extraordinară era disponibilă numai pentru partea care utilizase calea de atac a apelului. De asemenea, el a susținut că cererea ar trebui respinsă deoarece societatea M. a invocat aceleași argumente ca cele din fața judecătoriei și a instanței de apel.

13. Printr-o decizie definitivă din 26 martie 2003, Tribunalul Maramureș, deliberând într-un complet diferit față de cel din 17 iunie 2002, a admis cererea și a anulat decizia definitivă din 17 iunie 2002 pe fond, precum și decizia din 12 septembrie 2002 care o modifica. În consecință, instanța a respins apelul reclamantului și a menținut sentința din 15 februarie 2002. Părțile relevante din decizie sunt redactate astfel:

„Contestația a fost formulată de către societatea M., care a avut calitatea de intimată în dosarul de recurs, cu respectarea termenului prev. de art. 313 Cod procedură civilă. (...)

Tribunalul apreciază că în speță sunt incidente prevederile legale invocate, respectiv dispozițiile art. 318 Cod procedură civilă, instanța de recurs săvârșind o greșeală materială în soluționarea acestuia, prin aceasta înțelegându-se orice eroare materială evidentă pe care o săvârșește instanța, prin confundarea unor elemente importante sau a unor date materiale ale dosarului, și care este determinantă pentru soluția pronunțată.

În analiza motivelor de recurs, instanța trebuia să aibă în vedere probele administrate, respectiv toate înscrisurile din care rezultă imposibilitatea executării dispoziției, respectiv lipsa carnetului de muncă al reclamantului de la societatea contestatoare. Reținerea instanței de recurs că nu interesează piedicile la executarea hotărârii sunt afirmații care contravin probelor.”

II. Dreptul intern pertinent

14. Art. 318 din Codul de procedură civilă definește „eroarea materială” ca unul dintre temeiurile pentru casarea unei decizii definitive prin intermediul căii extraordinare de atac a contestației în anulare. Acest articol este redactat, în partea relevantă, astfel:

Articolul 318

„Hotărârile instanțelor de recurs mai pot fi atacate cu contestație când dezlegarea dată este rezultatul unei greșeli materiale...”

ÎN DREPT

I. Pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

15. Reclamantul s-a plâns de anularea deciziilor definitive din 1 aprilie 2002 și 17 iunie 2002, precum și de faptul că procedurile au fost inechitabile, în condițiile în care căile extraordinare de atac au fost admise, deși acestea nu îndeplineau criteriile de admisibilitate. El a invocat art. 6 § 1 din Convenție, care, în părțile relevante, dispune astfel:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil (...) de către o instanță...”

A. Admisibilitatea

1. Procedura împotriva societății I.W.

16. Curtea reiterează că obiectivul termenului de 6 luni prevăzut de art. 35 este de a promova securitatea juridică asigurând faptul că procedurile care intră sub incidența Convenției sunt tratate într-un termen rezonabil și că deciziile pronunțate nu pot fi contestate în mod continuu. Această regulă oferă, de asemenea, eventualului reclamant timp suficient pentru a decide dacă să introducă o plângere și, în caz afirmativ, pentru a se decide asupra capetelor de cerere și asupra argumentelor specifice pe care înțelege să le ridice (a se vedea, printre altele, *Worm împotriva Austriei*, Hotărârea din 29 august 1997, Culegere de hotărâri și decizii 1997-V, p. 1.534, p. 1.547, §§ 32-33).

17. Curtea reține că procedura împotriva societății I.W. s-a încheiat cu Hotărârea definitivă din data de 30 septembrie 2002. În condițiile în care nu este posibil să se stabilească data la care această hotărâre a devenit disponibilă părților, Curtea observă că la data de 18 decembrie 2002, cel mai târziu, reclamantul trebuia să fi cunoscut conținutul hotărârii. La acea dată, el a solicitat procurorului general introducerea unui recurs în anulare împotriva acesteia. Rezultă că, introducând prezenta cerere la data de 11 iulie 2003, reclamantul nu a respectat termenul de 6 luni prevăzut de Convenție.

18. În consecință, această parte a cererii este tardivă și trebuie respinsă conform art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

2. Procedura împotriva societății M.

19. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie declarat admisibil.

B. Fondul

1. Argumentele părților

20. Guvernul a susținut că există câteva aspecte care disting această cauză de cauzele *Brumărescu împotriva României* ([MC], nr. 28.342/95, CEDO 1999-VII) și *Androne împotriva României* (nr. 54.062/00, 22 decembrie 2004), în care Curtea a stabilit că prin desființarea unei hotărâri definitive s-a încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil. Guvernul a arătat că niciun oficial al statului nu a intervenit în cauză, în condițiile în care

calea extraordinară de atac a fost introdusă la instanță chiar de pârât. Mai mult, termenele pentru introducerea cererii erau clar precizate și au fost respectate. În final, instanța care a examinat contestația în anulare a fost aceeași cu cea care a pronunțat decizia definitivă, și nu o instanță superioară cu atribuții de supervizare.

21. Guvernul a afirmat că eroarea materială comisă, și anume ignorarea unor probe importante, a reprezentat o lacună procedurală foarte serioasă care a dus la o soluționare eronată a cauzei.

22. Reclamantul a susținut că Tribunalul Maramureș analizase aceleași argumente atât în cadrul apelului, cât și al contestației în anulare și a reiterat că, în opinia sa, societatea nu avea locus standi pentru a introduce contestația în anulare.

2. Aprecierea Curții

23. Curtea reiterează că, în conformitate cu jurisprudența sa constantă, dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care consacră, printre altele, preeminența dreptului ca parte a moștenirii comune a părților contractante. Unul dintre aspectele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității juridice, care impune, inter alia, ca, atunci când instanțele au pronunțat o soluție definitivă, soluția lor să nu poată fi repusă în discuție (*Brumărescu*, citată mai sus, § 61).

24. Securitatea juridică implică respectul pentru principiul *res judicata* (*ibid.*, § 62), care constituie principiul caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești. Acest principiu subliniază că nicio parte nu poate solicita revizuirea unei hotărâri definitive și obligatorii doar pentru a obține o nouă rejudecare a cauzei. Puterea de revizuire a instanțelor superioare ar trebui utilizată pentru a corecta erorile judiciare, și nu pentru a se ajunge la o nouă examinare a cauzei. Revizuirea nu ar trebui tratată ca un apel deghezizat, iar simpla posibilitate de a exista două puncte de vedere asupra unei probleme nu este un temei pentru reexaminare. O îndepărtare de la acest principiu este justificată doar când devine necesară ca urmare a unor circumstanțe având un caracter substanțial și obligatoriu (a se vedea *Ryabykh împotriva Rusiei*, nr. 52.854/99, § 52, CEDO 2003-IX).

25. Totuși, cerințele principiului securității juridice nu sunt absolute. Curtea însăși recomandă uneori redeschiderea unor proceduri drept cea mai potrivită măsură reparatorie atunci când procedurile interne nu au corespuns cerințelor art. 6 (a se vedea, printre altele, *Lungoci împotriva României*, nr. 62.710/00, § 56, 26 ianuarie 2006). În orice caz, puterea de a iniția și de a derula o procedură de revizuire ar trebui exercitată de către autorități în așa fel încât să asigure, în cel mai înalt grad posibil, un echilibru între interesele aflate în joc (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Nikitin împotriva Rusiei*, nr. 50.178/99, § 57, CEDO 2004-VIII).

26. În cele din urmă, Curtea observă că, în cazul procedurilor de revizuire rusești, Comitetul Miniștrilor și-a exprimat îngrijorarea față de faptul că aceeași instanță a acționat succesiv ca instanță de casare și apoi ca instanță într-o cale extraordinară de atac în aceeași cauză și a subliniat că instanța ar trebui să fie capabilă să corecteze toate erorile din hotărârile instanțelor inferioare într-un singur set de proceduri, astfel încât recurgerea ulterioară la calea extraordinară de atac să fie într-adevăr excepțională, în cazul în care s-ar mai impune [Rezoluția interimară ResDH (2006), citată în *Nelyubin împotriva Rusiei*, nr. 14.502/04, § 17, 2 noiembrie 2006].

27. Revenind la faptele cauzei prezente, Curtea observă că decizia definitivă și irevocabilă din 17 iunie 2002 a fost favorabilă reclamantului și a considerat că argumentele invocate de debtor și acceptate de prima instanță pentru a justifica neîndeplinirea obligației erau irelevante. Totuși, aceeași instanță a admis contestația în anulare cu motivarea că ultima instanță nu analizase acele mijloace de probă.

28. În lumina întregului material avut la dispoziție și în măsura în care Curtea este competentă să examineze procedurile interne, ea consideră că acestea nu au dezvăluit nicio aparență de arbitrar cu privire la modul în care instanțele au examinat cauza, astfel încât să

se justifice redeschiderea procedurii (a se vedea *García Ruiz împotriva Spaniei* [MC], nr. 30.544/96, § 28, CEDO 1999-I, și *Brualla Gómez de la Torre împotriva Spaniei*, Hotărârea din 19 decembrie 1997, Culegere 1997-VIII, p. 2.955, § 31; a se vedea, de asemenea, paragraful 25 de mai sus). În ciuda argumentelor Guvernului în sens contrar, Curtea consideră că acest caz este unul tipic în care există puncte de vedere diferite ale instanțelor cu privire la admisibilitatea și la relevanța mijloacelor de probă prezentate, ceea ce, în actuala cauză, nu justifică desființarea unei hotărâri definitive și obligatorii.

29. Mai mult, având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea nu consideră că prezintă o relevanță deosebită faptul că cererea de contestație în anulare a fost introdusă chiar de către una dintre părți, de vreme ce, în opinia sa, instanța internă a utilizat oportunitatea creată prin această cerere pentru a reexamina mijloacele de probă și pentru a desființa hotărâri definitive și obligatorii (a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Androne*, §§ 17 și 19, citată mai sus). Pentru aceleași motive, Curtea nu va mai analiza argumentul reclamantului potrivit căruia societatea nu avea locus standi pentru a introduce contestația în anulare.

30. Considerațiile anterioare sunt suficiente pentru a-i permite Curții să concluzioneze că, prin posibilitatea desființării deciziei definitive din data de 17 iunie 2002 (astfel cum a fost modificată la data de 12 septembrie 2002), autoritățile nu au respectat un echilibru între interesele aflate în joc și, astfel, dreptul reclamantului la un proces echitabil a fost încălcat. În consecință, a existat o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție.

II. Aplicarea art. 41 din Convenție

31. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

32. La data de 24 martie 2008, reclamantul a solicitat 32.693 euro (EUR), cu titlu de daune materiale, reprezentând daunele cominatorii stabilite prin decizia definitivă din data de 17 iunie 2002 pentru perioada cuprinsă între 3 februarie 2000 și 31 martie 2008. El a solicitat, de asemenea, 31.538 EUR cu titlu de daune morale. În cele din urmă, el a formulat cereri suplimentare pentru prejudiciul pe care l-ar fi suferit ca urmare a casării deciziei definitive din 1 aprilie 2002.

33. Guvernul a arătat că în această cauză debitorul este o entitate privată, iar statul nu ar trebui să fie considerat responsabil pentru faptul că societatea M. nu a plătit, în măsura în care singura obligație a statului în această materie este de a pune la dispoziția creditorului un mecanism de executare silită efectiv. Mai mult, Guvernul a reiterat că singurul capăt de cerere invocat de reclamant este cel cu privire la art. 6 § 1 și că niciun capăt de cerere referitor la respectarea dreptului de proprietate nu a fost comunicat Guvernului. În cele din urmă, Guvernul a considerat că nu există nicio legătură de cauzalitate între capetele de cerere formulate în fața Curții și pretinsul prejudiciu moral suferit și a susținut că, în orice caz, solicitările în această privință sunt excesive.

34. Curtea observă că ea a stabilit anterior că o sancțiune similară celei aplicate societății M. în această cauză nu poate fi executată direct, în condițiile în care partea interesată trebuie să realizeze cuantificarea sa de către instanțele interne, pe baza prejudiciului efectiv suferit (a se vedea *Gavrileanu împotriva României*, nr. 18.037/02, § 66, 22 februarie 2007). Curtea nu ar putea specula cu privire la rezultatul acestor proceduri. În consecință, respinge această solicitare.

35. Pe de altă parte, ea consideră că reclamantul trebuie să fi suferit un prejudiciu moral și îi acordă cu acest titlu 3.000 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

36. Reclamantul a solicitat, de asemenea, 1.183 EUR cu titlu de taxe de timbru și 317 EUR cu titlu de cheltuieli pentru traducere, tehnoredactare și copiere. El a informat Curtea că se află în imposibilitatea de a prezenta facturi, deoarece nu a păstrat chitanțele pentru costurile suportate de-a lungul procedurilor. El a prezentat facturi pentru plata, la data de 24 martie 2008, a 1.000 lei românești noi (RON) pentru traduceri și 84 RON pentru timbre poștale.

37. Guvernul a argumentat că reclamantul nu a dovedit că aceste cheltuieli au fost efectiv realizate și a arătat că, pentru același motiv, cele două facturi nu ar putea fi luate în considerare de către Curte.

38. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se dovedește că acestea au fost în mod real și necesar suportate și sunt rezonabile ca sumă. În prezenta cauză, Curtea observă că cele două facturi sunt datate 24 martie 2008, aceasta fiind și data la care observațiile reclamantului au fost trimise la Curte. Aceste costuri trebuie să aibă o legătură cu prezenta procedură. În consecință, având în vedere informațiile disponibile și criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde suma de 500 EUR care acoperă toate costurile și cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

39. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește casarea deciziei definitive din data de 17 iunie 2002 (astfel cum a fost modificată la data de 12 septembrie 2002) și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;

3. hotărăște:

a)ca statul pârât să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție:

- (i) 3.000 EUR (trei mii de euro), plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral; și
- (ii) 500 EUR (cinci sute euro), plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuieli de judecată;

b)ca aceste sume să fie convertite în moneda națională a statului pârât, la cursul de schimb valabil la data plății;

c)ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, valabilă în această perioadă și majorată cu 3 puncte procentuale;

4. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris la data de 29 iulie 2008, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Josep Casadevall,
președinte

Santiago Quesada,
greferier